

APENDIX: AP-SOP- 006

Název: **Identifikace zemřelých osob neznámé totožnosti**

Příloha k: **Standardní operační postup k výkonu pitvy poskytovatele v oboru soudní lékařství „SOP – Pitva“**

Preambule

Tento appendix je přílohou ke Standardnímu operačnímu postupu (SOP – Pitva), který byl vypracován a schválen výborem České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie ČLS JEP, a který je určený pro standardizaci a metodické postupy v oboru soudní lékařství.

Appendix AP-SOP- 006 se týká úkonů, prováděných poskytovatelem v oboru soudní lékařství v rámci identifikace zemřelých osob neznámé totožnosti.

1. Identifikace zemřelých – obecné hledisko

Identifikací zemřelé osoby se rozumí postupy k určení totožnosti člověka.

Za identifikaci (ztotožnění, ustanovení) zemřelé osoby je zodpovědný policejní orgán, který vyšetřuje předmětný případ, ve kterém je nutné identifikovat tělo zemřelého.

Poskytovatel v oboru soudní lékařství provádí důležité úkony na těle zemřelého neznámé totožnosti, především pitvu zemřelého, která by měla vždy proběhnout v režimu **pitvy nařízené orgánem činným v trestním řízení**, podle § 115/1 trestního řádu, s příbráním dvou znalců z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství (§ 105/1,4) a v případech, kdy to z důvodů rozvoje posmrtných změn vyžaduje diagnostika příčiny smrti, i znalce z odvětví toxikologie.¹

¹ Zdravotní pitva se provádí dle § 88 odst. 1c zák. č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ke zjištění příčiny smrti a objasnění dalších ze zdravotního hlediska závažných okolností a mechanismu úmrtí. Její provedení určuje výhradně prohlížejí lékař a dle § 39 zák. č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění je hrazena u pojištěnců z prostředků veřejného zdravotního pojištění. Prostředkem k plnění zákonného úkolu Policie ČR identifikovat mrtvolu, části lidského těla nebo kosterní nález neznámé

Při pitvě soudní lékař shromažďuje různé poznatky o těle zemřelé osoby, které se označují jako tzv. **markanty**. Tyto mohou být dle své povahy považovány za hlavní a podpůrné.

- 1.1.** Pitva zemřelého je prováděna v souladu s apendixy AP-SOP-001 (pitva – zevní prohlídka) a AP-SOP-002 (Pitva – vnitřní prohlídka) k SOP Pitva.

Důraz je přitom kladen na vstupní údaje o příjmu těla zemřelého (popis hygienického vaku, jeho zapečetění, identifikační náramek na těle zemřelého apod.) a **podrobný popis** všech zjištění při zevní a vnitřní prohlídce (pitvě).

Před pitvou je vhodné indikovat provedení zobrazovacího vyšetření (například celotělové post mortem CT, RTG snímky apod.), zvláště u těl změněných pokročilou hnilobou, významně termicky nebo mechanicky změněných.

- 1.2.** Policejním orgánem jsou před nebo po pitvě provedeny kriminalistické technické úkony (fotodokumentace obličeje zemřelého, odběry otisků prstů - daktyloskopie a další dle povahy případu).

Pokud policejní orgán požaduje zajištění biologického materiálu k molekulárně biologickému (genetickému) vyšetření, je tento úkon vždy součástí nařízené pitvy. Za vhodný biologický materiál se považuje podle charakteru posmrtných změn na těle obvykle krev, část orgánu, vzorek příčně pruhovaného svalu, vzorek kosti, zub, nehtová ploténka prstu ruky nebo nohy apod. Druh odebíraného materiálu je možné konzultovat s odborným pracovníkem (genetikem) pracoviště, kam bude materiál po pitvě zasílán. Odběr a uchování materiálu ke genetickému vyšetření je prováděn v souladu s apendixem AP-SOP-003 (Pitva – odběr a zpracování biologického materiálu, část 3).

- 1.3.** Zevní prohlídka těla zemřelého a pitva zahrnuje mimo jiné:

- a) Podrobný popis oděvních součástí, obuvi, cenností a všech předmětů, které byly s tělem dodány;
- b) Podrobný popis **antropometrických charakteristik a individuálních charakteristik a nápadností** - např. odhad biologického věku, objektivní zjištění délky a hmotnosti těla, dále barva pleti (rasa), barva očních duhovek, barva, charakter a délka vlasů a vousů, charakteristika řas a obočí, zvláštnosti v obličeji (tvar nosu a ušních boltců, kožní vrásky, nesymetrie obličeje), tetováže na pokožce těla, skarifikace, branding, piercing a jiné

totožnosti dle § 68 odst. 1 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, je postup nařízením pitvy dle § 115 odst. 1 trestního řádu

předměty na pokožce nebo v podkoží, jiné kožní změny, pooperační a poúrazové jizvy, malformace, tvar a charakteristika prstů rukou, pohlavní orgány, sekundární pohlavní znaky, délka chodidla apod.); tetováže a viditelné charakteristické změny na těle je vhodné obrazově zadokumentovat;

- c) V rámci pitvy je provedena prohlídka dutiny ústní a **popis chrupu**, včetně fotodokumentace. Popis chrupu je vhodné doplnit zobrazovacím vyšetřením (CT, v případě potřeby RTG);
- d) Popis objektivně zjištěných a důležitých individuálních změn při **vnitřní prohlídce** – detailně popsat známky po invazivních lékařských výkonech a zákrocích, implantabilních a osteosyntetických předmětech (např. kardiostimulátor, stenty, vnitřní osteosyntetický materiál), stavy po odnětí orgánů nebo jejich částí, zhojené zlomeniny, anomálie orgánů apod. V případě, že implantovaný nebo vložený materiál obsahuje individuální označení (druh, výrobní číslo), je nutné jej zaznamenat v písemné i obrazové podobě, případně jej vyjmout a uchovat (např. kardiostimulátor).

1.4. Problematika identifikace mrtvě narozených plodů, novorozenců a malých dětí

Jedná se o specifické úkony na těle zemřelých osob velmi nízkého věku, které jsou / budou řešeny v příslušném appendixu k SOP pitva.

2. Problematika identifikace zemřelých osob u pokročilých hnilobných změn, kosterních ostatků a těl mutilovaných

- 2.1. U pozdních posmrtných změn** je často obtížné hodnotit některé znaky, jako je například hmotnost těla, barva očních duhovek a další. V těchto případech je potřebné všechny tyto údaje uvést v kontextu objektivního zjištění (pozorování) a stupně pozdních posmrtných změn.

Při soudní pitvě je na žádost policejního orgánu proveden odběr biologického materiálu ke genetickému vyšetření. Odběr a uchování tohoto materiálu se řídí AP-SOP-003.

2.2. Mumifikace a adipocire těla

Pitva těla zemřelého u pokročilé mumifikace a pokročilého adipocire je obvykle obtížná. Pro účely identifikace v těchto případech je vhodné indikovat zobrazovací vyšetření (pmCT, RTG). Podle požadavku policejního orgánu je proveden odběr vhodného vzorku ke genetickému vyšetření. Při pitvě je důležitý podrobný popis chrupu.

2.3. Termické a významné mechanické změny těla

V případech výrazných termických změn, především popálenin IV. stupně na většině těla, je vhodné indikovat zobrazovací vyšetření (pmCT, RTG). Dle

požadavku policejního orgánu je proveden odběr vhodného vzorku ke genetickému vyšetření. Důležitý je podrobný popis chrupu.

2.4. Kosterní nález

Při pitvě kosterních nálezů a identifikace zemřelého je vhodné spolupracovat s odborníky – antropology.

Při popisu kosterních ostatků jsou využívány antropometrické metody, především při popisu lebky, dlouhých kostí horních a dolních končetin a pánve.

Prvním úkolem při prohlídce kosterních ostatků je určit, zda se jedná o ostatky jedné nebo více osob lidského původu. Poté je určováno orientačně stáří kosterních ostatků, především ve vztahu k hranici 20 let po smrti. Následně je nutné zaznamenat markanty, které svědčí pro to, zda se jedná o ostatky mužské nebo ženské. Poté si všímáme charakteristik, ze kterých je možné dovodit věk jedince, případně etnickou příslušnost. Na základě antropometrických metod je stanovena pravděpodobná výška jedince.

2.5. Devastace těla

U výrazných devastačních změn těla, případně až separace tkání, je nutné podrobně prohlédnout všechny dodané části těla. Jsou popsány a zadokumentovány zejména části těla s pokrývkou vlasů, vousů a ochlupení, ušní boltce nebo zachované oční koule, tetováže nebo jizvy na kůži, části pohlavních orgánů, prsty rukou (z nich je vhodné navrhnout policejnímu orgánu provedení daktyloskopického vyšetření) a části orgánů, ze kterých je možné zjistit staré poúrazové nebo pooperační změny či důležité chorobné změny.

3. Problematika identifikace osob u hromadných neštěstích

Identifikace většího počtu zemřelých osob a případné nasazení Disaster Victim Identification (DVI) týmu podléhá v praxi Pokynu policejního prezidenta č. 150/2016 o týmu DVI České republiky v platném znění.²

Tým DVI má dle výše uvedeného Pokynu působnost na celém území České republiky a je vždy nasazen v případě mimořádné události, při níž zemře více než 10 osob.³ V případech nižšího počtu obětí může být tým DVI nasazen na žádost ředitele místě příslušného krajského ředitelství policie.

DVI tým má zpracované postupy pro činnost na místě události i v rámci prováděných pitev. Pro účely rychlé a kvalitně provedené identifikace obětí je žádoucí spolupráce soudních lékařů DVI týmu a poskytovatele v oboru soudního lékařství v daném regionu České republiky.

² Interní předpis Policie ČR, bližší informace Kriminalistický ústav ČR v Praze

³ § 87 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování

Schválil výbor České společnosti soudního lékařství a soudní toxikologie dne: 9. prosince 2025